

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ЧЕРКАСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО  
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ  
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ**

**Інтелектуальна власність та кібербезпека:  
погляд з XXI століття**

*Збірник наукових праць за матеріалами  
Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції*

**Intellectual property and cybersecurity:  
a view from the XXI century**

*Collection of scientific works on the materials of the  
International Scientific-practical Internet-conference*

***14 травня / 14 of May  
2021***

**Черкаси / Cherkasy  
2021**

УДК 347.211

I-73

*Рекомендовано до друку вченою радою ННІ економіки і права  
Черкаського національного університету ім. Б. Хмельницького  
(протокол № 7 від 24 травня 2021 р.)*

**Редакційна колегія:**

д.е.н., проф. **Черевко О.В.**;

д.ю.н., проф., член-кор. НАПрН України **Орлюк О.П.**;

д.і.н., проф., відповідальний редактор **Корновенко С.В.**;

к.ю.н., **Дорошенко О.Ф.**;

к.і.н., доц., **Івашенко В.А.**;

к.ю.н., доц. **Кузмінський О.О.**;

к.ю.н., доц. **Кульбашна О.А.**;

к.і.н., доц. **Попова Н.О.**;

к.ю.н., доц. **Постригань Т.Л.**;

к.і.н., доц. відповідальний секретар **Тараненко О.М.**;

к.ю.н., доц. **Тараненко С.М.**;

к.е.н., доц. **Черевко В.О.**;

Doctor of Law, Docent, Associate Professor at the Belarusian State University **Leanovich E.B.**;

Master in Law, Phd researcher, lecturer Department of Private Law Faculty of Law of the  
State University of Moldova **Tarlapan Artur**;

Associate professor of IP at the Simón Bolívar University, IP advisor to the Barranquilla  
Chamber of Commerce of Colombia **Fredy Sánchez Merino**;

Associate Professor of Law Department International Alatau University of Kyrgyzstan  
**Zhyldyz Tegizbekova**;

Doctor of Law (PhD), Associate Professor, Head of the Department of International law and  
human rights of Tashkent State University of Law **Gafurova Nozimakhon Eldarovna**

*За зміст поданих матеріалів та їх оформлення  
відповідальність несуть автори статей*

**I-73 Інтелектуальна власність та кібербезпека: погляд з XXI століття:** Збірник наукових праць за матеріалами Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф.; Черкаси, 14 трав., 2021 р. / За заг. ред. О.В. Черевка, О.П. Орлюк. – Черкаси: видавець О.М. Третяков, 2021. – 124 с.

**Intellectual property and cybersecurity: a view from the XXI century:** Collection of scientific works on the materials of the International Scientific-practical Internet-conference; Cherkasy, May 14, 2021. / Editors: Aleksander Cherevko; Olena Orliuk. – Cherkasy, 2021. – 124 p.

ISBN 978-617-7827-26-8

У збірнику наукових праць опубліковано матеріали Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції «Інтелектуальна власність та кібербезпека: погляд з XXI століття», що відбулася 14 травня 2021 р. на базі Черкаського національного університету імені Б. Хмельницького.

Розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, студентів, магістрантів, аспірантів, докторантів, усіх, хто цікавиться питаннями інтелектуальної власності, кібербезпеки та інноваційного розвитку.

**УДК 347.211**

ISBN 978-617-7827-26-8

© Черкаський національний університет  
імені Богдана Хмельницького, 2021

© Автори статей, 2021

## ЗМІСТ

*Теоретичні засади права інтелектуальної власності та кібербезпеки.*

*Державне регулювання сфери інтелектуальної власності та кібербезпеки:  
вітчизняний та світовий досвід*

|                                                                                                                                                                              |    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| <b>Леанович Е.Б.</b> Интеллектуальная собственность и мультикультурализм: особенности восприятия интеллектуальной собственности в арабско-мусульманской культурной парадигме | 5  |
| <b>Кульбашна О.А.</b> Ознаки трудових відносин як умова надання статусу «службового» об'єкту права інтелектуальної власності                                                 | 15 |
| <b>Ророва N., Kuzminskyi O.</b> Legal regulation of blockchain and NFT-technologies in digital art                                                                           | 21 |
| <b>Тараненко С.М.</b> Спадкування прав інтелектуальної власності: цивільно-правовий аспект                                                                                   | 24 |
| <b>Тарлапан А.В.</b> Личные неимущественные права автора по законодательству Республики Молдова                                                                              | 29 |
| <b>Тростіна С.В.</b> Охороноздатність промислового зразка та оформлення заявки на нього в Україні                                                                            | 36 |
| <b>Кропивко В.Ю.</b> Проблемні питання державного регулювання сфери інтелектуальної власності та кібербезпеки                                                                | 43 |
| <b>Плодиста М.І., Вальчиковська А.А.</b> Правове регулювання інтелектуальної власності в Україні: загальнотеоретичне питання                                                 | 49 |
| <b>Лихожон О.О.</b> Інтелектуальна власність як категорія наукових досліджень                                                                                                | 56 |

*Охорона та захист прав інтелектуальної власності в Україні та світі.*

*Реалізація прав інтелектуальної власності*

|                                                                                             |    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| <b>Еннан Р.Є.</b> Правова охорона зазначень походження товарів: світовий досвід             | 62 |
| <b>Мазуренко С.В.</b> Примусові ліцензії у сфері лікарських засобів відповідно до права СОР | 68 |

|                                                                                                                                           |    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| <b>Тараненко О.М. Черевко В.О.</b> Особливості правового регулювання використання об'єктів інтелектуальної власності в соціальних мережах | 73 |
| <b>Куліченко В. В.</b> Напрямки вдосконалення охорони й захисту авторських і суміжних прав: вітчизняний і світовий досвід                 | 79 |
| <b>Сохацький Д.О.</b> Проблемні питання реалізації прав інтелектуальної власності                                                         | 85 |
| <b>Байдаченко М.М., Посунько А.А.</b> Теоретико-правові аспекти регулювання договору комерційної концесії (франчайзингу) в Україні        | 91 |

*Інтелектуальна власність як економічна категорія.*

*Інтелектуальна власність в інноваційній сфері*

*Підготовка фахівців з інтелектуальної власності та кібербезпеки*

|                                                                                                                                         |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Іващенко В.А. Корновенко С.В.</b> Окремі аспекти внесення об'єктів права інтелектуальної власності до статутного капіталу товариства | 97  |
| <b>Постригань Т.Л.</b> Історія правового регулювання технополісів (академмістечок)                                                      | 103 |
| <b>Ков'язіна Н.В.</b> Особливості підготовки фахівців з інтелектуальної власності та кібербезпеки: досвід України та США                |     |
| <b>Вовченко І.П.</b> Особливості теорії інтелектуальної власності як економічної категорії                                              | 107 |
| <b>Варяниця І.О., Коробка А.В.</b> Інноваційна політика в сфері інтелектуальної власності                                               | 119 |

3. Бошицький Ю. Правова охорона географічних зазначень у європейському вимірі. *Юридичний вісник України*. 2005. № 42. С.22-25.
4. Горленко С.А. Охрана наименований мест происхождения товаров: актуальные проблемы. *Патенты и лицензии*. 2010. № 3. С. 3-10.
5. Григор'єв О.М. Охорона географічних зазначень. *Інтелектуальна власність*. 1994. № 1-2. С.134.
6. Кларк Лакерт. Географічні зазначення: минуле, сьогодення, майбутнє. *Захист прав інтелектуальної власності: досвід Сполучених Штатів Америки*: зб. документів, матеріалів, статей / за ред. О.Д. Святоцького. К., 2003. 206 с.
7. Шишкін Д.А. Удосконалення законодавства про найменування місць походження товарів і географічні зазначення. *Інтелектуальна власність*. 2017. № 2. С. 32-38.

**С.В. Мазуренко**

кандидат юридичних наук, доцент,  
доцент кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції  
Національного університету «Одеська юридична академія»

## **ПРИМУСОВІ ЛІЦЕНЗІЇ У СФЕРІ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ ВІДПОВІДНО ДО ПРАВА СОТ**

Надання допомоги державам-членам WTO в забезпеченні доступності якісних основних лікарських засобів і їх раціонального застосування є довгостроковою метою Всесвітньої організації охорони здоров'я. Доступність основних лікарських засобів відноситься до першочергових завдань, і Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) спільно з державами-членами та іншими співпрацюють сторонами буде продовжувати роботу над підвищенням доступності цих медикаментів.

Сучасна тенденція до глобалізації торгівлі може негативно вплинути на доступність основних лікарських засобів в багатьох країнах, тому

особливу увагу слід звернути на забезпечення якомога більшої їх доступності.

Відповідно до стратегії в сфері лікарських засобів ВООЗ у співпраці з державами-членами та відповідними партнерськими організаціями буде надалі аналізувати, який вплив на практику охорони здоров'я надають міжнародні угоди, в тому числі Угода про торговельні аспекти прав на інтелектуальну власність (TRIPS), включаючи інформування держав-членів щодо тих його положень, які передбачають захист інтересів громадської охорони здоров'я.

Загальновизнано, що право на отримання медичної допомоги на засадах справедливості і в необхідному обсязі – одне з основних прав людини, а лікарські засоби є невід'ємною частиною сучасної системи охорони здоров'я. Основні лікарські засоби рятують людські життя і полегшують страждання. Тому доступність лікарських засобів є найважливішою складовою частиною цього фундаментального права людини.

Основні лікарські засоби не є звичайними товарами широкого вжитку. Необхідно докласти всіх зусиль до того, щоб поліпшити доступність основних лікарських засобів для тих, кому вони необхідні. При сучасній глобалізації торгівлі доступність ліків стає найважливішою проблемою, яка потребує особливої уваги [1].

Держави-члени Світової організації торгівлі (WTO) зобов'язані дотримуватися умов декількох багатосторонніх угод, серед яких Угода про торговельні аспекти прав на інтелектуальну власність (TRIPS), має найбільший вплив на доступність ліків. В угоді TRIPS розглядаються питання патентного права і встановлюються певні мінімальні стандарти, наприклад патентний захист лікарських препаратів протягом 20 років.

У деяких випадках, наприклад, виникнення надзвичайної ситуації, що загрожує здоров'ю населення, положеннями TRIPS допускається виробництво лікарського препарату компанією, яка не є власником патенту

(примусове ліцензування). Угодою TRIPS дозволено імпортувати лікарські засоби з тих країн, в яких препарат було законно розміщений на ринку (паралельний імпорт) [2].

Керівникам сфери охорони здоров'я та іншим особам, які беруть участь у наданні медичних послуг і товарів, необхідно мати уявлення про WTO і про угоду TRIPS, а також про їх можливий вплив на здоров'я людини і доступність лікарських засобів. Одним з основних заходів є контроль за тим, який вплив ця Угода має на здоров'я людини і на доступність основних лікарських засобів.

Згідно з положеннями статті 2.1 Угоди про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (Угоди ТРІПС), згідно з частинами II, III і IV цієї Угоди країни-члени Світової організації торгівлі (СОТ) зобов'язані дотримуватися статті 1-12 і статтю 19 Паризької конвенції. Таким чином, країни-члени СОТ зобов'язані дотримуватися, зокрема, положення статті 5А Паризької конвенції про примусове ліцензування [3].

Далі, в статті 31 Угоди ТРІПС вказується, що країна-член СОТ має право, при заздалегідь обговорених умовах, здійснювати без дозволу патентовласника інші види використання об'єкта патенту, відмінні від дозволеного на підставі статті 30. Найчастіше до таких інших видів використання відносяться примусові ліцензії і використання винаходу державою без згоди власника авторських прав. Крім того, стаття 31bis передбачає можливість застосування особливої примусової ліцензії, що допускає експорт охороняється патентами фармацевтичної продукції, виробленої на підставі такої ліцензії, в країну, яка не має виробничих потужностей у фармацевтичній галузі [4].

Згідно з положеннями статті 31 Угоди, якщо законодавство країни-члена СОТ допускає інші види використання об'єкта патенту без згоди суб'єкта авторських прав, необхідно дотримуватися таких умов [5]:

➤ дозвіл на таке використання має ґрунтуватися на індивідуальних властивостях;

➤ таке використання може бути дозволено тільки в тому випадку, якщо до початку такого використання запропонований користувач зробив зусилля з метою отримати дозволу від суб'єкта авторських прав на розумних комерційних умовах, і в розумні строки ці спроби не завершилися успіхом.

Ця вимога може бути знято членом в разі надзвичайної ситуації в країні або інших екстремальних обставин, або в разі некомерційного використання в інтересах. При надзвичайних ситуаціях в країні або інших обставин крайньої необхідності суб'єкт прав, проте, повинен бути повідомлений про це якомога швидше.

У разі некомерційного використання в інтересах, якщо уряд або підрядник, без проведення патентного пошуку, знає або має очевидні підстави, щоб знати, що чинний патент використовується або буде використовуватися державою або в його інтересах, правовласник повинен бути негайно поінформований про це:

➤ обсяг і тривалість такого використання повинні обмежуватися метою, для якої воно було дозволено, а у випадках використання напівпровідникових технологій це має бути виключно некомерційним використанням державою або призначене для виправлення практики, яка в результаті судових або адміністративних процедур визначена як антиконкурентну;

➤ таке використання не є виключним;

➤ таке використання не підлягає цесії, крім як з тією частиною підприємства чи його нематеріальних активів, які пов'язані з таким використанням;

➤ будь-яка така використання дозволяється в першу чергу для забезпечення потреб внутрішнього ринку члена, що дає дозвіл на таке використання;

➤ дозвіл на таке використання підлягає скасуванню при належному дотриманні захисту законних інтересів осіб, які отримали



такий дозвіл, якщо і коли обставини, які призвели до цього, припиняють існувати, і малоймовірно, що вони відновляться. Компетентні органи повинні мати повноваження повторно, на мотивований запит, розглянути, чи продовжують існувати ці обставини;

➤ правовласник отримує адекватну винагороду з урахуванням обставин у кожному випадку і економічної вартості дозволу;

➤ юридична сила будь-якого рішення, щодо дозволу такого використання, може бути предметом судового перегляду чи іншого незалежного перегляду окремих вищим органом влади;

➤ будь-яке рішення, що стосується винагороди, надане стосовно такого використання, може бути предметом судового перегляду чи іншого незалежного перегляду окремих вищим органом влади;

➤ якщо таке використання дозволене з тим, щоб допустити використання патенту («другий патент»), який не може бути використаний без порушення іншого патенту («першого патенту»), застосовуються такі додаткові умови;

➤ винахід, що заявляється у другому патенті, в порівнянні з винаходом, заявленим в першому патенті, повинен включати в себе важливі технічні переваги великого економічного значення;

➤ власник першого патенту повинен мати право на перехресну ліцензію на розумних умовах для того, щоб використовувати винахід, що заявляється у другому патенті.

#### **Список використаних джерел:**

1. Charitini Stavropoulou, Tommaso Valletti, Compulsory licensing and access to drugs (European Journal of Health Economics, 2014).
2. C. Correa, Will the Amendment to the TRIPS Agreement Enhance Access to Medicines?, South Centre Policy Brief, No. 57, January 2019
3. [https://www.wto.org/english/thewto\\_e/minist\\_e/min01\\_e/mindecl\\_trips\\_e.htm](https://www.wto.org/english/thewto_e/minist_e/min01_e/mindecl_trips_e.htm).
4. [https://www.wto.org/english/tratop\\_e/trips\\_e/wtl641\\_e.htm](https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/wtl641_e.htm).
5. [https://www.wto.org/english/tratop\\_e/trips\\_e/implem\\_para6\\_e.htm](https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/implem_para6_e.htm)